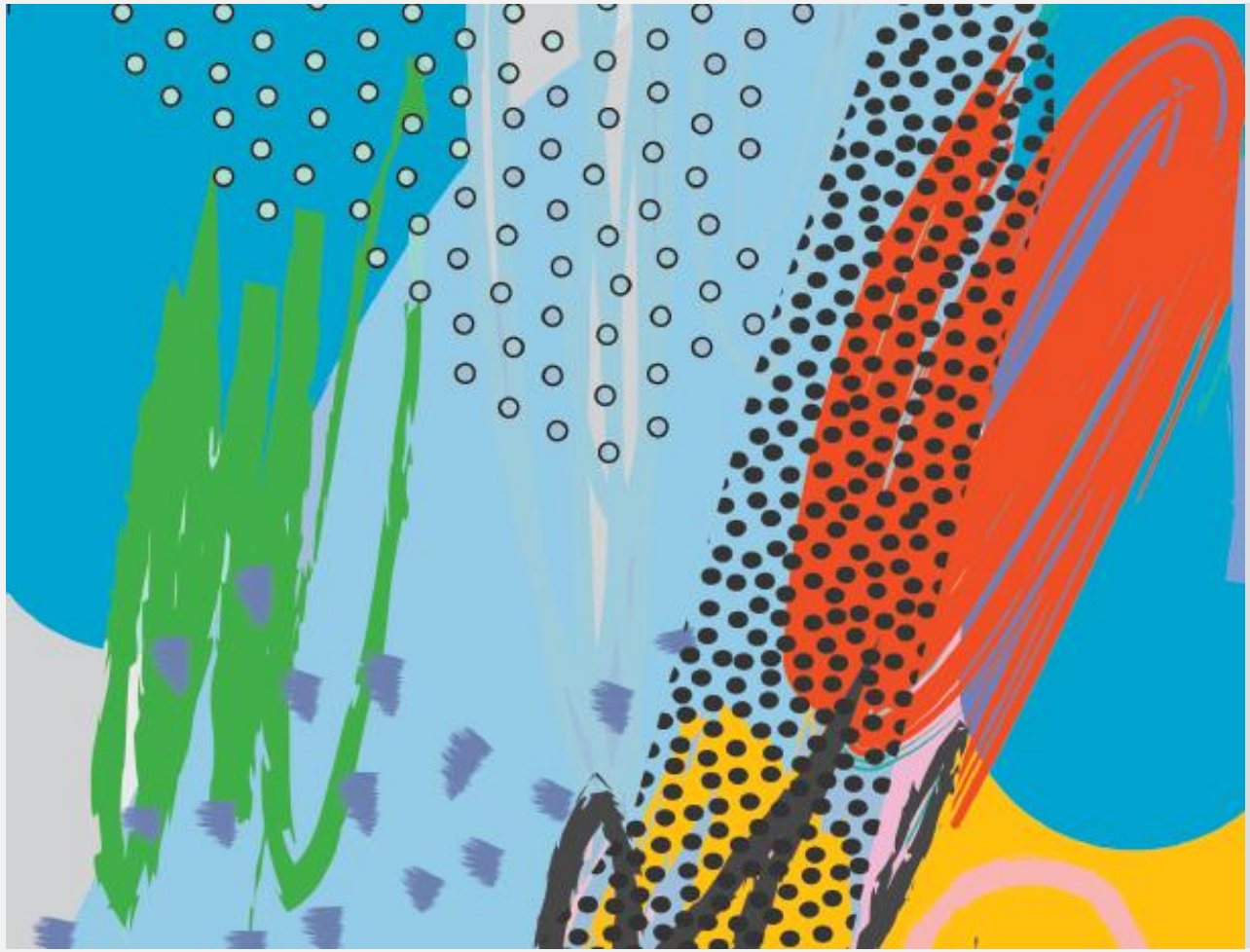

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

04

ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ

Συγγραφείς

Χρυσούλα Κ. Μπαραμπούτη
Καθηγήτρια Θεολογίας (ΠΕ1) και Αγωγής Υγείας, Γυμνάσιο και Λύκειο Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος (Pierce)

Βάσω Ευαγγελοπούλου MD, PhD
Πνευμονολόγος – Εντατικολόγος
Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων SMOKE FREE GREECE,
Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία

SMOKE FREE GREECE
Institute of Public Health
George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

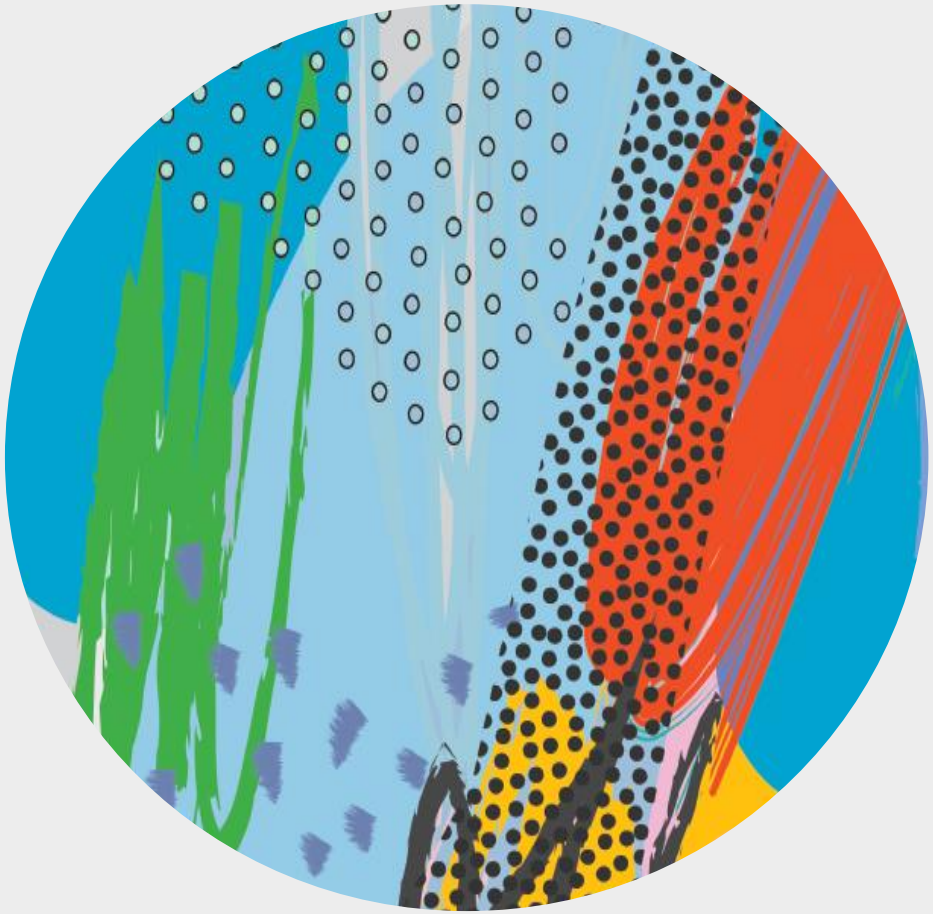

Σύνοψη

- Ιστορικά Στοιχεία
- Κάπνισμα – Ταξινόμηση
- Επίδραση Παθητικού Καπνίσματος
  - ✓ Ενήλικες
  - ✓ Έγκυοι και Βρέφη
  - ✓ Παιδιά
  - ✓ Εργαζόμενοι
- Έκθεση στο Παθητικό Κάπνισμα στην Ελλάδα
- Παθητικό Κάπνισμα και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Ιστορικά Στοιχεία

1972

Συσχέτιση παθητικού καπνίσματος & νόσου

1981

Τεκμηριώνεται η καρκινογόνος δράση (καθ. Δημήτριος Τριχόπουλος)

1990

Πρόβλημα Δημόσιας Υγείας

Κάπνισμα και Παθητικό Κάπνισμα

Ενεργητικό (Active)

- η διαδικασία καπνίσματος από τον καπνιστή

Δευτερογενές Παθητικό κάπνισμα

(Passive Smoking, Second Hand Smoking)

- η έκθεση ατόμων κάθε ηλικίας ή κατάστασης στον καπνό του τσιγάρου που υπάρχει στο περιβάλλον (Environmental Tobacco Smoke – ETS)

Τριτογενές Παθητικό Κάπνισμα

(Third Hand Smoking)

- το αόρατο τοξικό μείγμα που προσκολλάται στα μαλλιά, στα ρούχα των καπνιστών, στα έπιπλα και στις κουρτίνες του χώρου όπου κάπνιζαν προηγουμένως και παραμένει επί μακρόν, έστω κι αν ο χώρος αυτός αεριστεί.

Ρεύματα καπνού κατά το κάπνισμα

Πρωτεύον Ρεύμα Καπνού (mainstream smoke)

- αυτό που εισπνέει ο ίδιος ο καπνιστής

Δευτερεύον Ρεύμα Καπνού ή Πλευρικό (sidestream smoke)

- παράγεται από την αναμμένη άκρη του τσιγάρου, ανάμεσα σε δύο εισπνοές καπνού από τον καπνιστή

Τριτεύον Ρεύμα Καπνού (exhaled mainstream smoke)

- ο καπνός που εκπνέεται από τον καπνιστή

Επίδραση Παθητικού Καπνίσματος

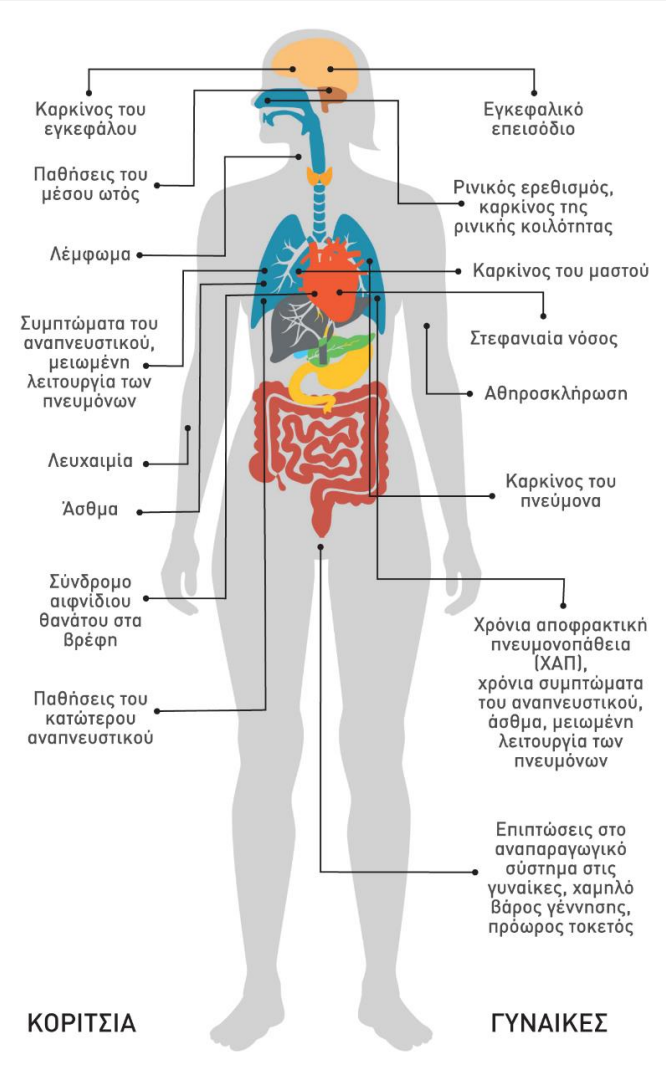

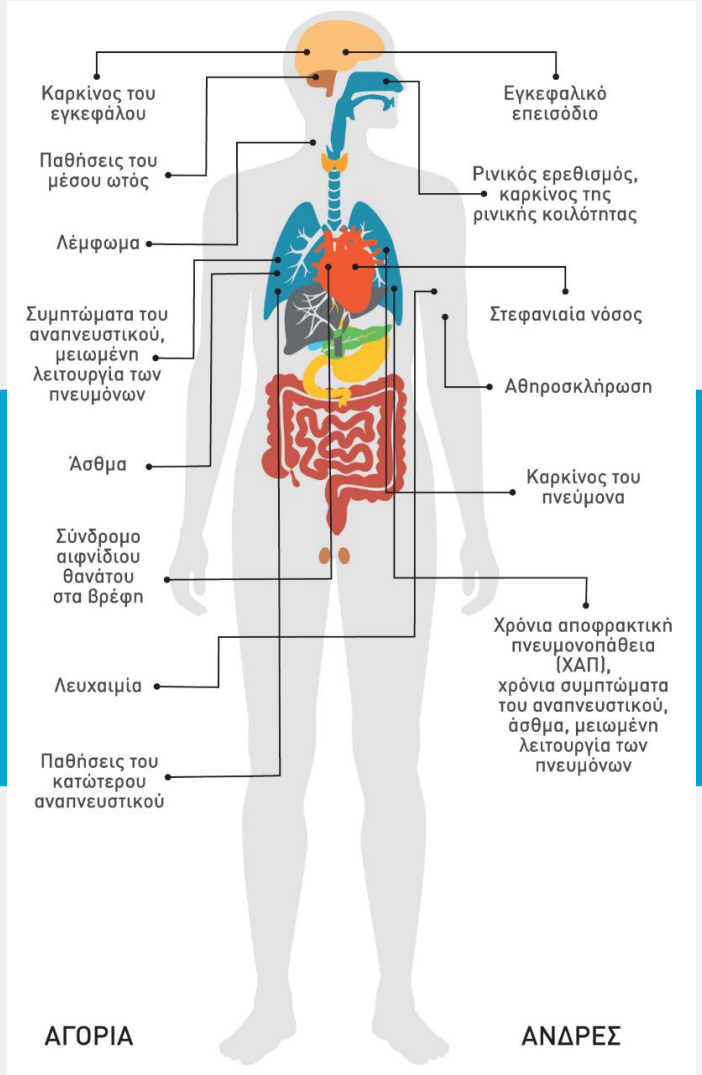

SMOKE FREE GREECE

Institute of Public Health

George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

Επίδραση Παθητικού Καπνίσματος
Ι. Ενήλικες

Ενήλικες μη καπνιστές με καθημερινή παθητική έκθεση, εμφανίζουν

- 20%-30% υψηλότερο κίνδυνο για ανάπτυξη καρκίνου πνεύμονα σε σχέση με όσους δεν εκτίθενται (CDC, 2019)
- Συχνότερα αναπνευστικά προβλήματα: Άσθμα, Χρόνια Αποφρακτική Πνευμονοπάθεια
- Συχνότερη εμφάνιση πνευμονίας σε άτομα άνω των 65 ετών
- Αυξημένα καρδιαγγειακά προβλήματα:
  - ✓ 25 - 30% υψηλότερος κίνδυνος εμφάνισης στεφανιαίας νόσου[1]
  - ✓ κίνδυνος αγγειακών εγκεφαλικών επεισοδίων
- Διπλάσιο κίνδυνο για εκφύλιση της ωχράς κηλίδας, η οποία οδηγεί σε απώλεια της όρασης[2]

1. WHO. Cardiovascular harms from tobacco use and secondhand smoke. 2012
2. Khan JC, Thurlby DA, Shahid H, Clayton DG, Yates JR, Bradley M, Moore AT, Bird AC; Genetic Factors in AMD Study. Smoking and age related macular degeneration: the number of pack years of cigarette smoking is a major determinant of risk for both geographic atrophy and choroidal neovascularisation. Br J Ophthalmol. 2006 Jan;90(1):75-80. doi: 10.1136/bjo.2005.073643. PMID: 16361672; PMCID: PMC1856879.

Επίδραση Παθητικού Καπνίσματος
ΙΙ. Έγκυοι και Βρέφη

- Αυξάνει τη συχνότητα αποκόλλησης πλακούντα
- Σχετίζεται με μεγαλύτερη περιγεννητική θνησιμότητα
- Αυξάνει τον κίνδυνο:
  - ✓ προώρου τοκετού (<37 εβδομάδες)
  - ✓ συγγενών ανωμαλιών
  - ✓ χαμηλού σωματικού βάρους των νεογνών κατά τη γέννηση
  - ✓ αιφνίδιου βρεφικού θανάτου (SIDS)
  - ✓ αναπνευστικών προβλημάτων

- Προάγει την πιθανότητα καρκινογένεσης στο μέλλον
  (οι τοξικές ουσίες του τσιγάρου απορροφώνται από την έγκυο, διαπερνούν τον πλακούντα και συσσωρεύονται στο έμβρυο)

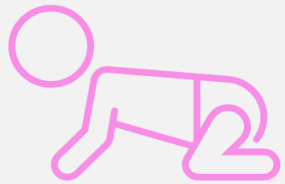

SMOKE FREE GREECE
Institute of Public Health
George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

Επίδραση Παθητικού Καπνίσματος
ΙΙΙ. Παιδιά

- Μειωμένη ανάπτυξη πνευμόνων
- Μειωμένη αναπνευστική λειτουργία σε όλη τους τη ζωή, συγκριτικά με παιδιά μη καπνιστριών
- Εμφανίζουν συχνότερα:
  - ✓ βήχα, συριγμό
  - ✓ κρίσεις άσθματος
  - ✓ λοιμώξεις: βρογχίτιδα, πνευμονία, ωτίτιδα, μέση ωτίτιδα
  - ✓ αλλεργική ρινίτιδα, αλλεργίες
  - ✓ φλεγμονές επιπεφυκότα, ξηροφθαλμία,
  - ✓ κεφαλαλγία στην ενήλικη ζωή
  - ✓ προβλήματα συμπεριφοράς: υπερκινητικότητα & διαταραχή προσοχής (ADHD)
- Μειωμένη ανάπτυξη νοητικών λειτουργιών και δείκτη ευφυΐας
- Αυξημένες πιθανότητες να γίνουν καπνιστές στο μέλλον: «Μύηση» στο ενεργητικό κάπνισμα
- Η παθητική έκθεση και από τους δύο γονείς ίσως συνδέεται με μόνιμες βλάβες στα αγγεία των παιδιών και πρόωρη γήρανση των αγγείων κατά τρία και πλέον χρόνια

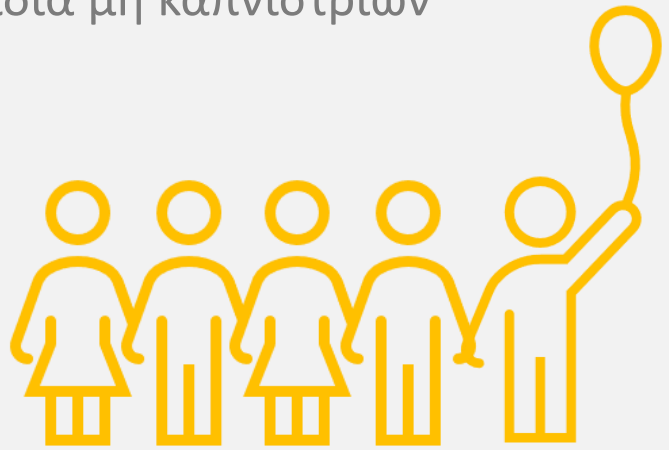

Επίδραση Παθητικού Καπνίσματος
IV. Εργαζόμενοι

- Το παθητικό κάπνισμα αποτελεί σοβαρό πρόβλημα για τους εργαζομένους
- Νόμοι που προστατεύουν το δικαίωμα της εργασίας σε συνθήκες δικαιοσύνης, ισότητας, υγιεινού εργασιακού περιβάλλοντος, ασφάλειας και αξιοπρέπειας:

  - ✓ The Universal Declaration on Human Rights (UDHR), 1948, article 23 (1)
  - ✓ United Nations Human Rights, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966, article 7 (b)
  - ✓ Lisbon Treaty, 2009, article 153

Το **2019** στην Ελλάδα, > **130.000 άτομα** εργάζονταν καθημερινά σε συνθήκες υποχρεωτικής έκθεσης σε παθητικό κάπνισμα στους χώρους εστίασης & διασκέδασης

- Η **παθητική έκθεση στο σπίτι** οδηγεί σε επίπεδα κοτινίνης **συγκρίσιμα με** εκείνα στα οποία εκτίθενται οι εργαζόμενοι στους **χώρους εστίασης & διασκέδασης**
- Η απαγόρευση του καπνίσματος στους χώρους εργασίας & τους Δημόσιους χώρους
  - ✓ Βελτιώνει το άσθμα & τις παραμέτρους υγείας των εργαζομένων
  - ✓ Συμβάλλει στη μείωση του καπνίσματος
  - ✓ Συμβάλλει στη μείωση των καρδιοαγγειακών επεισοδίων, των πρόωρων τοκετών και των παιδιατρικών νοσηλειών για άσθμα

SMOKE FREE GREECE
Pierce Darce Alba
Institute of Public Health
George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

Έκθεση στο Παθητικό Κάπνισμα στην Ελλάδα Ι.

«Τον τελευταίο χρόνο έχετε βρεθεί σε χώρους που καπνίζουν παρόλο που απαγορεύεται το κάπνισμα;»

Πανελλαδική έρευνα του George D. Behrakis Research Lab, Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία (Μάιος, 2019)

SMOKE FREE GREECE
Institute of Public Health
George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

Έκθεση στο Παθητικό Κάπνισμα στην Ελλάδα ΙΙ.

«Η εφαρμογή του νόμου για την προστασία από το παθητικό κάπνισμα στους χώρους διασκέδασης των νέων θα τους ωθούσε να αποφύγουν ή να διακόψουν το κάπνισμα;»

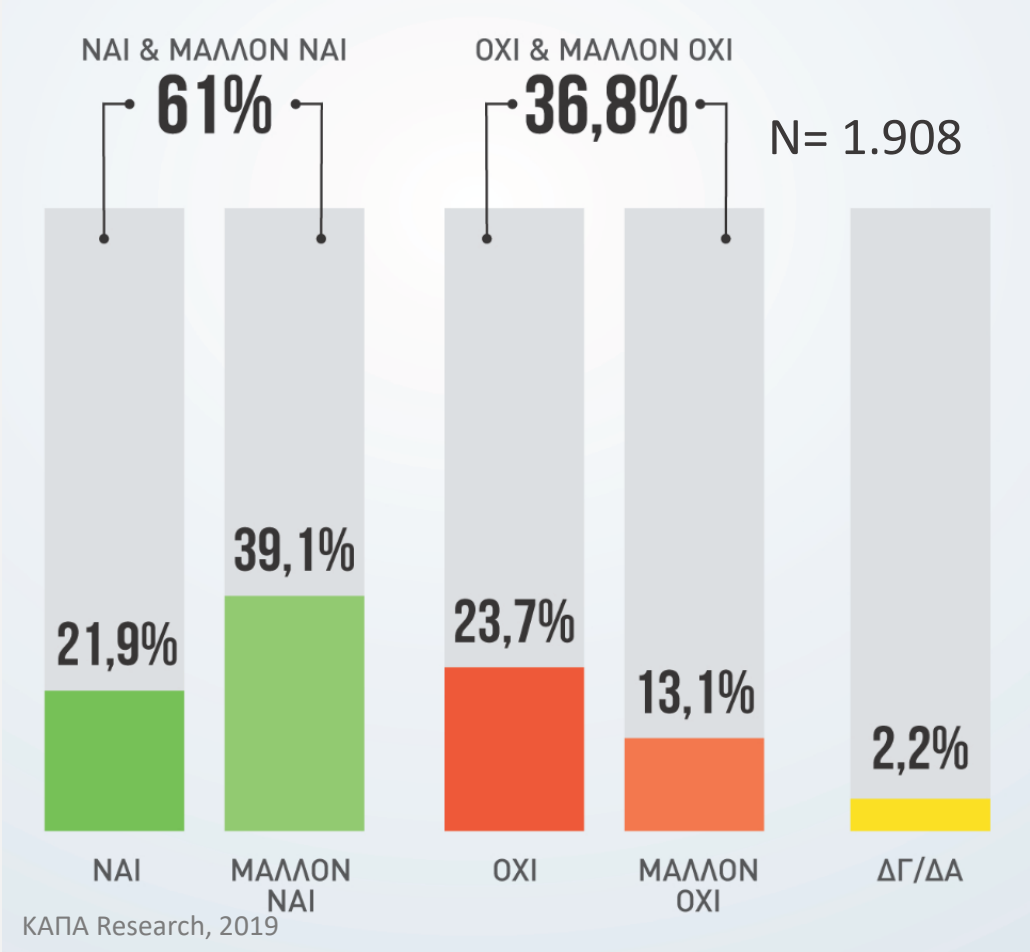

2 στους 3 νέους θα απεύφευγαν ή θα διέκοπταν το κάπνισμα.

Institute of Public Health

George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

Παθητικό Κάπνισμα και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η προστασία από το παθητικό κάπνισμα τείνει σήμερα να αναγνωριστεί ως ανθρώπινο δικαίωμα.

Η **Ελλάδα** πρωτοστάτησε στο θέμα αυτό καθώς 10.000 Έλληνες φοιτητές και φοιτήτριες προσυπέγραψαν σχετικό αίτημα στις **05/11/2013** παρουσιάστηκαν στο **Ευρωκοινοβούλιο** και εισηγήθηκαν:

- Να αναγνωριστεί η προστασία από το παθητικό κάπνισμα ως ανθρώπινο δικαίωμα σε όλη την Ευρώπη
- Να αναγνωριστεί το παθητικό κάπνισμα ως ζήτημα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους τομείς υγείας, εργασίας και προστασίας της γυναίκας και του παιδιού
- Να αναγνωριστεί το παθητικό κάπνισμα στους κλειστούς δημόσιους χώρους ως μια μορφή βίας που στρέφεται, κυρίως, εναντίον μικρών παιδιών και αδύναμων πληθυσμιακών ομάδων όπως, έγκυοι, πάσχοντες από αναπνευστικά και καρδιαγγειακά νοσήματα

SMOKE FREE GREECE
Institute of Public Health
George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

Προστασία από το Παθητικό Κάπνισμα
Εφαρμογή του νόμου στην Ελλάδα

2020
Οι έλληνες πολίτες είναι θετικοί απέναντι στην εφαρμογή του νόμου

1/3 των καπνιστών αναφέρουν ότι μείωσαν το κάπνισμα από την εφαρμογή του νόμου

Ο νόμος ενισχύει τις προσπάθειες διακοπής καπνίσματος

Tzortzi, T., Kapetanstrataki, M., Evangelopoulou, V., Behrakis, P. Smoking in Greece Where we stand in 2020. Pneumon 2020, 33(2):59-67

SMOKE FREE GREECE
Institute of Public Health
George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY

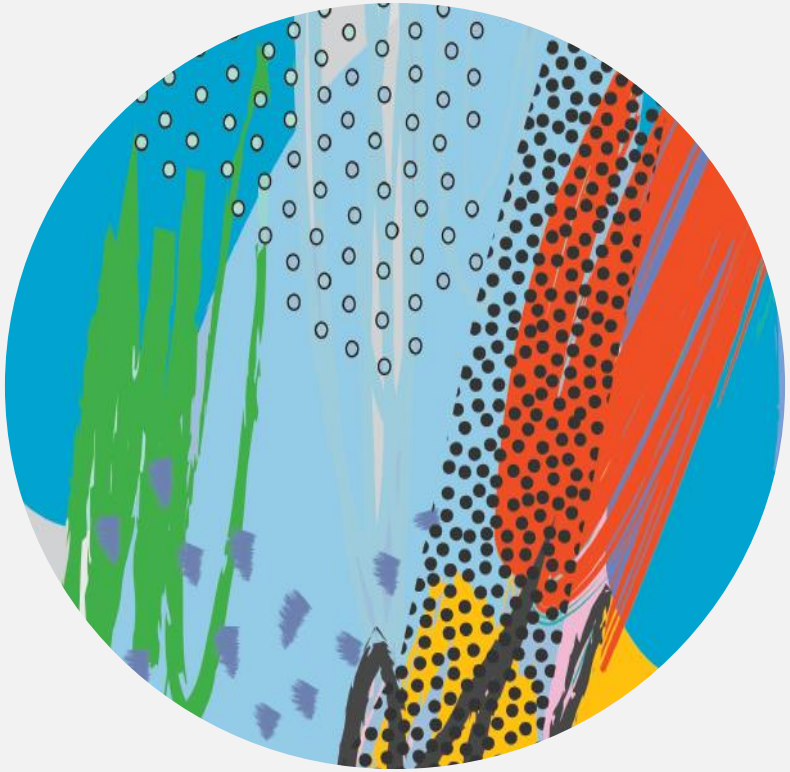

SMOKE FREE GREECE

Institute of Public Health

George D. Behrakis RESEARCH LAB HELLENIC CANCER SOCIETY